

O‘ZBEKISTONDA AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISH: IMKONIYATLAR, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR

Sultanmuradov Sardor

Rahimov Temurbek

Toshkent kimyo xalqaro universiteti TOUP - 701U talabasi

Ilmiy rahbar: **Yo‘ldoshev Abdumalik Ilxomovich**

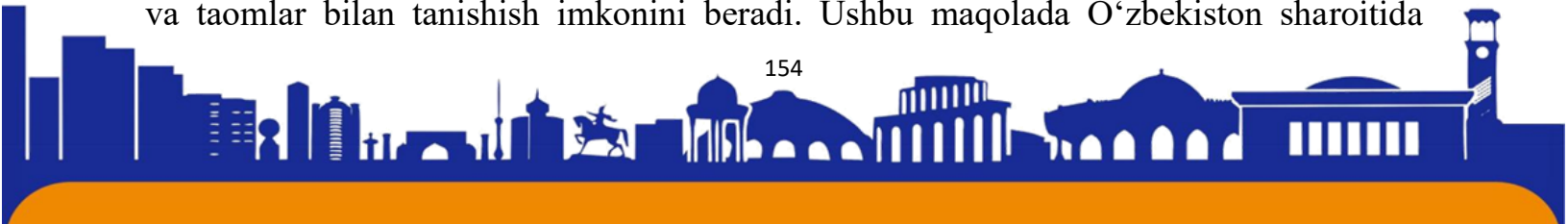
Annotatsiya

Mazkur maqolada O‘zbekistonda agroturizmni rivojlantirish masalalari keng yoritilgan. Unda agroturizm tushunchasi, uning iqtisodiy, ekologik va madaniy ahamiyati, mamlakatimizda mavjud imkoniyatlar, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo‘llari tahlil qilingan. Shuningdek, dunyo tajribasi asosida O‘zbekiston sharoitiga mos takliflar ishlab chiqilgan. Muallif agroturizm orqali qishloq aholisining bandligini oshirish, yoshlar uchun yangi imkoniyatlar yaratish va milliy madaniyatni targ‘ib qilish mumkinligini asoslab beradi. Maqola ilmiy-ommabop uslubda yozilgan bo‘lib, keng kitobxonlar, ayniqsa turizm sohasi mutaxassislari, talabalar va tadbirkorlar uchun foydalidir.

Kalit so‘zlar: Agroturizm, O‘zbekiston, qishloq xo‘jaligi, turizm, ekologik turizm, fermer xo‘jaligi, iqtisodiy rivojlanish, madaniy meros, qishloq infratuzilmasi, barqaror rivojlanish, sayyohlik, turistik xizmatlar, mahalliy brendlar, xorijiy tajriba, yoshlar imkoniyati, mehmondo‘stlik, qishloq turizmi, eko-turizm, innovatsion yechimlar, qishloq madaniyati.

KIRISH

So‘nggi yillarda turizm sohasi global miqyosda sezilarli darajada o‘sib bormoqda. Ayniqsa, an‘anaviy sayohat turlaridan tashqari, ekologik, sog‘lomlashtiruvchi, ekstremal va **agroturizm** kabi yangi yo‘nalishlar keng ommalashmoqda. Agroturizm – bu qishloq xo‘jaligi faoliyatiga asoslangan dam olish va turizm turi bo‘lib, shahar aholisi uchun tabiat bilan yaqindan tanishish, qishloq hayotini his qilish, ekotizimni anglash, milliy urf-odat va taomlar bilan tanishish imkonini beradi. Ushbu maqolada O‘zbekiston sharoitida

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-4

agroturizmni rivojlantirish istiqbollari, mavjud imkoniyatlar, muammolar va ularni bartaraf etish yo‘llari ilmiy-ommabop tarzda yoritiladi.

Agroturizm tushunchasi va uning ahamiyati

Agroturizm (lotincha *agri* – “yer”, “qishloq xo‘jaligi” va *turismo* – “sayohat”) – bu mehmonlar qishloq xo‘jaligi joylariga tashrif buyurib, fermer xo‘jaliklarida ishtirok etishi, hayvonlarga qarashi, urug‘ ekish yoki yig‘im-terimda qatnashishi mumkin bo‘lgan turizm turi. Bu yo‘nalish nafaqat iqtisodiy foyda keltiradi, balki madaniy almashinuv, ekologik barqarorlik va mintaqaviy rivojlanishga ham xizmat qiladi.

Agroturizmning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati quyidagilarda ko‘zga tashlanadi:

- Qishloq aholisi daromad manbalarini diversifikatsiya qiladi;
- Mahalliy ishlab chiqaruvchilarning mahsulotlari reklama qilinadi;
- Milliy madaniyat va urf-odatlar ommalashadi;
- Ekoturizm va barqaror rivojlanishga hissa qo‘shiladi.

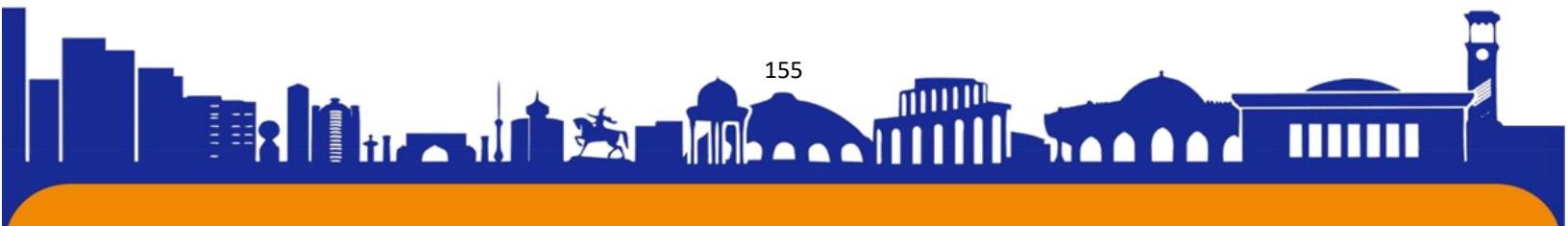
O‘zbekistonda agroturizmni rivojlantirish uchun mavjud imkoniyatlar

O‘zbekiston qishloq xo‘jaligi sohasida katta salohiyatga ega bo‘lgan mamlakatdir. Respublikada to‘rt fasl mavjud bo‘lib, iqlim sharoiti dehqonchilik, bog‘dorchilik, chorvachilik va uzumchilik uchun qulaydir. Shu bilan birga, yurtimizda turli mintaqalar o‘zining noyob tabiiy resurslari, go‘zal landshaftlari va boy tarixiy-madaniy merosi bilan ajralib turadi. Quyida bu boradagi asosiy imkoniyatlar keltirilgan:

Iqlim va tabiat boyliklari – Farg‘ona vodiysi, Qashqadaryo, Surxondaryo, Jizzax va Samarqand viloyatlarida qishloq hayoti va tabiat uyg‘unligi yaxshi saqlanib qolgan.

Fermer xo‘jaliklarining ko‘pligi – Mamlakat bo‘ylab minglab yirik va kichik fermer xo‘jaliklari mavjud, ular mevalar, sabzavotlar, uzum, paxta yetishtiradi.

Mehmondo‘stlik an‘analari – O‘zbek xalqining azaliy mehmondo‘stlik madaniyati agroturizm uchun kuchli poydevor hisoblanadi.

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-4

Yangi turistik zonalar – So‘nggi yillarda “Yangi O‘zbekiston” turizm strategiyasi doirasida turizm infratuzilmasi rivojlanmoqda, bu agroturistik loyihalarni ham qamrab oladi.

Milliy taomlar va hunarmandchilik – Qishloq joylarida o‘zbek oshxonasi, xalq hunarmandchiligi va madaniy tadbirlar turistlar uchun qiziqarli tajriba bo‘la oladi.

Agroturizmni rivojlantirishdagi muammolar

O‘zbekiston sharoitida agroturizm salohiyatiga qaramay, bu yo‘nalishda qator muammolar mavjud:

Infratuzilmaning yetishmasligi – Ko‘plab qishloqlarda yo‘llar, transport va mehmonxona xizmatlari hali to‘laqonli shakllanmagan.

Kadrlar tayyorlash masalasi – Turizm sohasida malakali mutaxassislar, ayniqsa, qishloq joylarida tanqis.

Marketing va axborot tanqisligi – Aksar agroturistik ob‘ektlar xorijiy yoki mahalliy sayyohlarga yetarli reklama qilinmaydi.

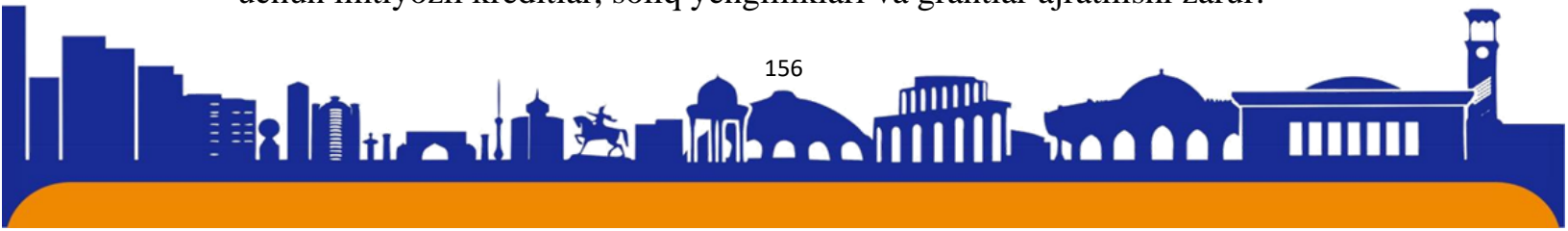
Tashkiliy-huquqiy kamchiliklar – Agroturizm faoliyatini tartibga soluvchi aniq qonuniy baza va imtiyozlar tizimi hali to‘liq shakllanmagan.

Tadbirkorlik tashabbusining sustligi – Ayrim joylarda fermerlar bu yo‘nalishdagi imkoniyatlarni yetarlicha tushunmagan bo‘lishi mumkin.

Agroturizm istiqbollari va takliflar

Agroturizmni rivojlantirish O‘zbekiston uchun barqaror va inklyuziv iqtisodiy o‘shishning muhim vositasiga aylanishi mumkin. Buning uchun quyidagi yo‘nalishlarga e’tibor qaratish maqsadga muvofiq:

1. **Davlat qo‘llab-quvvatlovi** – Agroturizm bilan shug‘ullanadigan tadbirkorlar uchun imtiyozli kreditlar, soliq yengilliklari va grantlar ajratilishi zarur.

2. **Ta'lim va malaka oshirish** – Agroturizm operatorlari uchun maxsus kurslar, treninglar tashkil etish, til va mehmondo'stlik madaniyatini o'rgatish kerak.
3. **Digital marketing strategiyasi** – Ijtimoiy tarmoqlar, veb-saytlar va turistik platformalar orqali agroturistik maskanlar faol reklama qilinishi kerak.
4. **Yagona agroturistik platforma** – O'zbekistondagi barcha agroturistik xizmatlar yagona onlayn platformada jamlanishi, bu orqali bron qilish, yo'l xaritalari, xizmat narxlari va sharhlar ko'rish mumkin bo'lishi kerak.
5. **Hududiy klasterlar yaratish** – Har bir viloyat yoki tuman o'ziga xos agroturizm klasteriga ega bo'lishi, bu esa turizmni hududlararo muvozanatda rivojlantiradi.

Agroturizmning ekologik va madaniy ahamiyati

Agroturizm nafaqat iqtisodiy foyda keltiruvchi yo'nalish, balki **ekologik va madaniy merosni saqlovchi muhim omil** hamdir. Qishloq joylariga tashrif buyuruvchi sayyohlar tabiat bilan uyg'un holda dam olishadi, chiqindilarni kamaytirish, suvni tejash, tabiiy mahsulotlar iste'mol qilish kabi odatlar bilan tanishadi. Bu esa ularning ekologik ongini shakllantiradi.

Shuningdek, har bir hudud o'zining **milliy taomlari, kuy-qo'shiqlari, xalq urf-odatlari, hunarmandchiligi** orqali sayyohlar e'tiborini tortishi mumkin. Agroturizm ana shu boyliklarni xalqaro miqyosda namoyon qilish, yosh avlodga yetkazish va asrab-avaylash vositasiga aylanadi. Masalan, Boysun, Shahrisabz, Xo'jand, Rishton, Xiva kabi tarixiy va madaniy markazlarda agroturistik elementlarni birlashtirish katta imkoniyatlar ochadi.

Xorijiy tajriba va O'zbekiston uchun ibratli model

Dunyodagi ko'plab davlatlar agroturizmni milliy rivojlanish strategiyasiga aylantirgan. Quyida bir nechta muvaffaqiyatli misollar keltiriladi:

- **Italiya** – bu sohada yetakchilardan biri. Toskana, Umbria kabi mintaqalarda fermerlar o'z tomorqalarida mehmonxonalar ochib, "farmhouse" modeli asosida xizmat ko'rsatishmoqda. Sayyohlar vino, zaytun moyi, pishloq tayyorlashda qatnashishadi.

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-4

- **Hindiston** – Maharashtra shtatida "barqaror qishloq turizmi" loyihasi orqali minglab fermerlar mahalliy va xorijiy turistlarni qabul qiladi. Ular an'anaviy hind taomlarini pishirish, sariy kiyish, dehqonchilik qilish kabi tajribalarda ishtirok etadilar.
- **Turkiya** – O'rta Yer dengizi mintaqalarida organik fermer xo'jaliklarida ekoturistik dam olish maskanlari tashkil qilingan. Sayyohlar har bir hududga xos an'analar bilan tanishib, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini o'z qo'li bilan yetishtirish imkoniyatiga ega.

O'zbekiston uchun ushbu tajribalardan quyidagi ibratli jihatlar ahamiyatli bo'lishi mumkin:

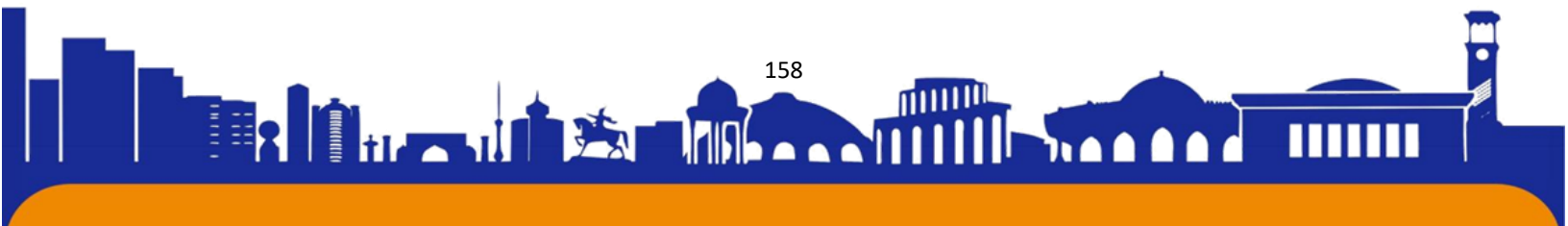
- **Mahalliy urf-odatlarini turizmga integratsiya qilish** (masalan: atlas to'qish, tandirda non yopish, pillachilik).
- **"Fermer+mehmonxona" modeli** orqali xizmat ko'rsatish.
- **Qishloq ayollari va yoshlarini jalb qilish** orqali gender tengligini ta'minlash.
- **Eko-logolar va "Green Label" tizimi** orqali ekologik me'yorlarga javob beruvchi maskanlarni rag'batlantirish.

Agroturizm va yoshlar: yangi imkoniyatlar eshigi

Yoshlar uchun agroturizm – bu nafaqat yangi ish o'rni, balki o'z g'oyalarini amalga oshirish uchun katta maydon. Zamonaviy texnologiyalarni (dronlar, mobil ilovalar, onlayn platformalar) agroturizmga tatbiq etish orqali yoshlar:

- Mahalliy brendlar yaratishi,
- Virtual sayohatlar uyushtirishi,
- Turistik xizmatlar portallarini ishlab chiqishi,
- Ijtimoiy tarmoqlarda "bloggerlik turizmi" asosida reklama bilan shug'ullanishi mumkin.

Bu orqali **agroturizm – innovatsiya, ekologiya va madaniyat chorrahasida rivojlanadigan sohaga** aylanadi.

Xulosa o‘rnida: agroturizm – kelajakning barqaror yo‘li

O‘zbekiston zamini o‘zining serhosil yerlari, mehnatkash aholisi va boy tarixiy merosi bilan agroturizmni rivojlantirish uchun barcha asosiy omillarga ega. Davlat siyosatidagi islohotlar, xususi sektorning jalb qilinishi, xalqaro tajribalardan o‘rganish hamda mahalliy tashabbuslarning rag‘batlantirilishi orqali bu yo‘nalish milliy iqtisodiyotning mustahkam ustuniga aylanishi mumkin. Agroturizm – bu oddiy bir sayohat emas, bu **madaniyatlararo muloqot, tabiat bilan uyg‘unlik va iqtisodiy barqarorlik sari qo‘yilgan muhim qadamdir**. Har bir fermer, har bir qishloq ahli va har bir yosh o‘z hissasini qo‘shsa, bu harakat yurtimizda yangi sahifa ochadi.

Agroturizm – bu nafaqat sayyohlar uchun dam olish va bilim olish imkoniyati, balki mahalliy aholi uchun yangi daromad manbai, ekologik barqarorlik va madaniy merosni asrash vositasidir. O‘zbekiston agroturizm salohiyati nuqtai nazaridan Markaziy Osiyodagi eng ilg‘or davlatlardan biri bo‘lishi mumkin. Buning uchun mavjud imkoniyatlardan to‘g‘ri foydalanish, tizimli yondashuv, davlat va xususi sektor hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi. Agroturizm orqali O‘zbekistonning qishloq go‘shalari global turizm xaritasiga kirishi hech gap emas.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurahmonov Q.X., Abdug‘aniev M.M. *Turizm asoslari*. – Toshkent: “Iqtisod-Moliya”, 2019.
2. Amonov S.A. *Qishloq xo‘jaligida turizm faoliyatini tashkil etish*. – Samarqand: “Zarafshon”, 2021.
3. Bobonazarova D.S. *Agroturizm va uning rivojlanish istiqbollari*. – Toshkent: “Fan va Texnologiya”, 2022.
4. Fayzullayeva M.X. *O‘zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishning dolzarb masalalari*. – Toshkent: “Yangi asr avlodi”, 2020.
5. Hasanov B.B. *Ekoturizm: nazariya va amaliyot*. – Toshkent: “Iqtisodchi”, 2021.
6. Jo‘rayev E.A. *Agroturizmning xorijiy tajribalari va O‘zbekiston uchun ibratli jihatlar*. – Buxoro: “Baraka Print”, 2020.
7. Karimov S.R. *Qishloq turizmini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlar*. – Andijon: “Ilm Ziyο”, 2022.

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-4

8. Mirzayev Z.Z. *Barqaror turizm va mintaqaviy taraqqiyot*. – Toshkent: “Fan”, 2018.
9. Tursunov A.A. *Agroturizm – yangi iqtisodiy imkoniyat*. // “Iqtisodiyot va Innovatsiyalar” jurnali. – 2023, №3.
10. Yoqubova N.N. *Agroturizmning rivojlanish omillari*. // “Turizm va madaniyat” ilmiy-amaliy jurnali. – 2021, №2.

